

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม
การแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*
APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PRESERVE
THE TRADITION AND CULTURE OF LONG-BOAT RACING
INWAT BANMO COMMUNITY, POTHARAM DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

พระอธิการชาวลิต ชยวฑฒโน, พระมหากังวาล ธีรธมฺโม,
พระครูวิสุทธานันทคุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร)

Phra Athikarn Chaowalit Chayawaddano, Phramaha Kangwal Dhiradhammo,
Phrakhru Wisutthanantakhun (Surasak Wisutthajaro)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phrapladsmsakdisaeli@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับการอนุรักษ์ 2. เปรียบเทียบการอนุรักษ์ และ 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับประชาชนในชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 259 รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 2. ผลการเปรียบเทียบการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และรายได้ มีผลให้ระดับการปฏิบัติของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ประเพณี

* Received February 22, 2025; Revised April 7, 2025; Accepted April 9, 2025

วัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านอายุ การศึกษาสามัญ และอาชีพ โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และ 3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ขาดงบประมาณที่เพียงพอที่มาสับสนุนจัดกิจกรรมประเพณีการเรือยาวจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อเสนอแนะคือการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อการสนับสนุนในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวเพื่อความยั่งยืนสืบต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาว

Abstract

This research aimed to: 1. study the level of conservation, 2. compare conservation practices, and 3. investigate problems, obstacles, and provide recommendations for applying Buddhist principles in the preservation of the long-boat racing tradition of the Wat Ban Mo community in Photharam District, Ratchaburi Province. The study used a mixed-methods approach. The quantitative component employed questionnaires distributed to 259 community members, and the data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-tests, F-tests, and one-way ANOVA. The qualitative component consisted of in-depth interviews with 9 key informants and content analysis within contextual frameworks.

The research found that: 1. The overall level of conservation of the long-boat racing tradition was high, with an average score of 4.01. 2. Comparison of conservation practices showed no significant differences based on gender or income, leading to the rejection of the hypothesis. However, differences were found based on age, general education, and occupation, which were statistically significant at the 0.05 level, thus supporting the research hypothesis. and 3. The main obstacle identified was the insufficient budget to support the organization of the long-boat racing tradition from relevant agencies. The key recommendation was to apply the principle of

Sarniyadhamma (harmonious living) to promote cooperation and sustainable preservation of this cultural tradition.

Keywords: Application; Buddhist Principles; Long-Tail Boat Racing Traditions and Culture

บทนำ

การอนุรักษ์และให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม เพราะสามารถช่วยสร้างความรู้สึกความเข้าใจอันดีระหว่างคนในท้องถิ่นหนึ่งกับอีกท้องถิ่นหนึ่ง ช่วยพัฒนาระดับความเจริญของสังคมท้องถิ่น และความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นให้สูงขึ้น ช่วยก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในสังคม ช่วยลดช่องว่างของสังคม แล้วเสริมมาตรฐานสวัสดิการสังคมโดยตรง ช่วยเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจที่ดี ด้วยประสบการณ์ที่ได้เดินทางไปพักผ่อนในที่ต่าง ๆ ได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ช่วยก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีระหว่างท้องถิ่นเพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ช่วยส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ช่วยดึงดูดการท่องเที่ยวในท้องถิ่นช่วยสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจ ช่วยบำรุงรักษา อนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2551)

ปัญหาสำคัญ คือ การพัฒนาประเทศระยะที่ผ่านมาเน้นการเร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิต โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วแต่ประการเดียว ทำให้บุคคลและสังคมรวมทั้งโครงการสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ (นิคม มุสิกะคามะ, 2553) คนชนบทซึมซับความเจริญทางเทคโนโลยีจากเมืองใหญ่ เริ่มปรับปรุงแนวทางการดำเนินชีวิตจากเดิมให้ทันสมัย คนเริ่มเห็นห่างวัด เริ่มทอดทิ้งประเพณีวัฒนธรรมอันดีซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของชุมชน ศูนย์รวมของคนในหมู่บ้านเริ่มเปลี่ยนจากวัดมาเป็นร้านค้าแปะ วิถีชีวิตของคนในชนบทแม้เมื่อมองอย่างผิวเผินจะดูเสมือนเปลี่ยนแปลงไป (บันเทิง พาพิจิตร, 2553)

จากที่กล่าวมา ประกอบกับที่ผู้วิจัยมีสังกัดอยู่ในวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จึงศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม การแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อตามหลักสาราณียธรรม เพื่อนำเสนอผลการวิจัยอันประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนวัดบ้านหม้อตามแนวพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนวัดบ้านหม้อ ตำบลคลองตากุด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 726 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน จากสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ Yamane (1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ระดับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

ที่	การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาว ของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วมต่อการแข่งเรือยาว	4.04	0.42	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา	4.07	0.39	มาก
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา	3.96	0.38	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.98	0.40	มาก
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษา	4.00	0.40	มาก
ภาพรวม		3.52	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของ ปัญหา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการแข่งเรือยาว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

2. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และรายได้ มีผลให้ระดับการปฏิบัติของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านอายุ การศึกษา สามัญ และอาชีพ โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบางส่วนยังขาดการให้ความ

ร่วมมือ ขาดความเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนจัดแข่งประเพณีการเรือยาวของชุมชนอย่างจริงจัง อีกทั้งประชาชนในชุมชนยังขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวของชุมชน ภาคประชาชนในชุมชนยังขาดความกล้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างต่อเนื่อง และชุมชนบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมหรือร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ชุมชนบางส่วนยังขาดความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนการขาดงบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาว ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนให้มีความร่วมมือ และมีความเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนจัดแข่งประเพณีการเรือยาวของชุมชนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวของชุมชน อีกทั้งควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวร่วมกันอย่างเหมาะสม และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมหรือร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนชุมชนการร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว อีกทั้งทุกภาคส่วนควรสนับสนุนงบประมาณในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนชุมชนวัดบ้านหม้อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ประเพณี ยึดหลักประกอบด้วยเมตตาทายกรรม คือ ชุมชนร่วมมือกันด้วยการช่วยเหลือเอาใจใส่แบ่งเบาภาระงานการอนุรักษ์ประเพณีด้วยความเต็มใจ ยึดหลักประกอบด้วยเมตตาจักรกรรม คือ ชุมชนร่วมมือกันประชุมด้วยการพูดคุยที่ปรารถนาดีและปรึกษาเรื่องการอนุรักษ์ที่เป็นสารประโยชน์ ยึดหลักประกอบด้วยเมตตาโมกกรรม คือ ชุมชนร่วมมือกันสร้างแนวคิดที่ก่อให้เกิดความสร้างสรรค์ด้วยการตั้งจิตปรารถนาดีมุ่งประโยชน์ส่วนรวม ยึดหลักประกอบด้วยสาธารณโภคี คือ ชุมชนร่วมมือกันสร้างประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นกับชุมชน เป็นการเสียสละแบ่งปันโดยยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ยึดหลักประกอบด้วยศีลสามัญญตา คือ ชุมชนร่วมมือกันปฏิบัติงานการอนุรักษ์ด้วยกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาร่วมกัน มีความประพฤติสุจริตดีงาม และยึดหลักประกอบด้วยทิวฐิสามัญญตา คือ ชุมชนร่วมมือกันแสดงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ด้วยความเห็นอันเห็นชอบร่วมกันอย่างมีเหตุผลที่ดีงาม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจากผลการวิจัย พบว่า การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดบ้านหม้อให้ความสำคัญและร่วมมือกันการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนทั้ง การมีส่วนร่วมต่อการแข่งเรือยาว การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษา อย่างมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามัคคีปรองดองกันในทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษาสามัญ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับที่พระครูปราการศีร์ริรักษ (ประเสริฐ สจจวโร) (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านอายุส่งผลให้มีระดับที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์วิโรจน์ คุณวิโร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสามัญส่งผลให้ระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบางส่วนยังขาดการให้ความร่วมมือ ขาดความเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนจัดแข่งประเพณีการเรือยาวของชุมชนอย่างจริงจัง อีกทั้งประชาชนในชุมชนยังขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวของชุมชน ภาคประชาชนในชุมชนยังขาดความกล้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างต่อเนื่อง และชุมชนบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมหรือร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนชุมชนบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมเมื่อ

ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนให้มีความร่วมมือ และมีความเสียสละ ทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุนจัดแข่งขันประเพณีการแข่งขันเรือยาวของชุมชนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวของชุมชน อีกทั้งควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวร่วมกันอย่างเหมาะสม และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมหรือร่วมมือปฏิบัติกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนชุมชนการร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว สอดคล้องกับ ศิริภทรา รักษาผล (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนพหุวัฒนธรรมตามหลักพุทธสันติวิธี การได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนโดยลักษณะการร่วมช่วยกันรักษาทรัพยากรด้านต่าง ๆ สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ทั้งนี้หลักสาราณียธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นเครื่องผูก ความรักสามัคคีของคนในชุมชนและสามารถช่วยให้ชุมชนก้าวข้ามผ่านความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมทางเชื้อชาติและศาสนาว่าดีถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นกระตุ้นจิตสำนึกในการรักษา มรดกทางวัฒนธรรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย มีดังนี้

1. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการมีส่วนร่วมต่อการแข่งขันเรือยาว การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการมีส่วนร่วมต่อการแข่งขันเรือยาว คือ ผู้นำในชุมชนให้ความใส่ใจร่วมมือสนับสนุนในจัดแข่งขันประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างดี และประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือกันช่วยดูแล อนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวให้เป็นมรดกของชุมชนและประเทศชาติ ตลอดจนประชาชนในชุมชนร่วมมือในการจัดแข่งขันประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างสมครสมานสามัคคีอย่างต่อเนื่อง

2. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา คือ ประชาชนในชุมชนร่วมศึกษา ค้นคว้าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับ

การอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว และประชาชนในชุมชนร่วมตัดสินใจว่าจะอะไร คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนประชาชนในชุมชน เข้าประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่าง พร้อมเพื่อกัน

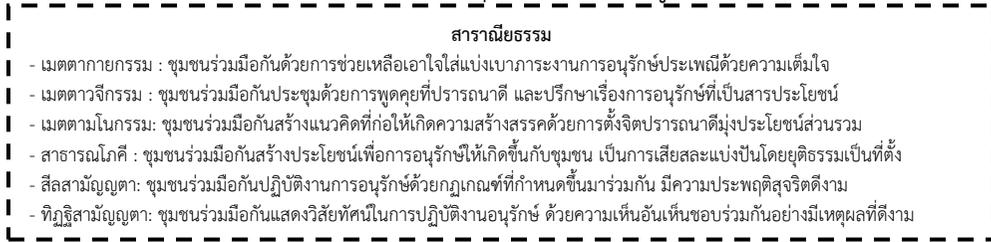
3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา คือ ประชาชนในชุมชนร่วมสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหา ประชาชนในชุมชนร่วมวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนประชาชนในชุมชนร่วมหาวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว

4. การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมปฏิบัติงาน การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมปฏิบัติงาน คือ ชุมชนมีการร่วมมือกันบริจาคเงินระดมทรัพย์ากรที่จำเป็นเพื่อการบำรุง และอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาว ประกอบกับวัด และหน่วยงานภาครัฐร่วมปฏิบัติงานในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวกับชุมชน ตลอดจนชุมชนมีการลงมือร่วมกับชาวบ้านในการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวโดยยึดประโยชน์ชุมชนและส่วนรวมเป็นหลัก

5. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมติดตามประเมินผล และบำรุงรักษา การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านร่วมติดตามประเมินผล และบำรุงรักษา คือ วัด และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนติดตามผล ประเมินผล บำรุงรักษาการอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาว และชุมชนมีการร่วมมือดูแลการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการแข่งขันเรือยาว ตลอดจนชุมชนมีการร่วมมือประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวให้สาธารณชนนอกพื้นที่ได้รับรู้

6. การประยุกต์หลักสราณียธรรมเพื่อการสนับสนุนในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี คือ ชุมชนวัดบ้านหม้อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ประเพณี ยึดหลักประกอบด้วยเมตตา กายกรรม ชุมชนร่วมมือกันด้วยการช่วยเหลือเอาใจใส่แบ่งเบาภาระงานการอนุรักษ์

ประเพณีด้วยความเต็มใจ ยึดหลักประกอบด้วยเมตตาวจีกรรม ชุมชนร่วมมือกันประชุม ด้วยการพูดคุยที่ปรารถนาดี และปรึกษาเรื่องการอนุรักษ์ที่เป็นสารประโยชน์ยึดหลัก ประกอบด้วยเมตตาโมกกรรม ชุมชนร่วมมือกันสร้างแนวคิดที่ก่อให้เกิดความสร้างสรรค์ ด้วยการตั้งใจปรารถนาดีมุ่งประโยชน์ส่วนรวม ยึดหลักประกอบด้วยสาธารณโภคี ชุมชนร่วมมือกันสร้างประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นกับชุมชน เป็นการเสียสละแบ่งปัน โดยยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ยึดหลักประกอบด้วยศีลสามัญญดา ชุมชนร่วมมือกันปฏิบัติงาน การอนุรักษ์ด้วยกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาร่วมกัน มีความประพฤติสุจริตดีงาม และยึดหลัก ประกอบด้วยทิวฐีสามัญญดา : ชุมชนร่วมมือกันแสดงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ ด้วยความเห็นอันเห็นชอบร่วมกันอย่างมีเหตุผลที่ดีงาม โดยผู้เขียนทำเป็นภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรกำหนดนโยบายเชิงรุกด้านการสืบทอดและธำรงพระพุทธศาสนา โดยสนับสนุนการธำรงรักษาพระภิกษุสามเณรผ่านระบบสวัสดิการ สายงาน และการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ เพื่อรักษากำลังหลักของศาสนจักรในระดับท้องถิ่นให้มั่นคง
2. กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับคณะสงฆ์ ควรจัดทำนโยบายบูรณาการ วัด ชุมชน วัฒนธรรม โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนกลางในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น เช่น การแข่งเรือยาว ผ่านกลไกการมีส่วนร่วม การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสนับสนุนงบประมาณระยะยาวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ชุมชนควรสร้างกรอบความร่วมมือในการบริหารจัดการงานด้านการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ ทั้งภาครัฐ และเอกชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ชุมชนควรมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรช่วยในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนวัดบ้านหม้อ ในด้านต่าง ๆ อย่างครบวงจร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนในจังหวัดตราดบุรี
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการแข่งขันเรือยาวของชุมชนในจังหวัดตราดบุรี

เอกสารอ้างอิง

- นิคม มุสิกคามะ. (2553). *วัฒนธรรมบทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- บันเทิง พาพิจิตร. (2551). *ประเพณีวัฒนธรรมไทยและคติความเชื่อ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระครูปรากฏศิริรักษ์ (ประเสริฐ สจจวโร). (2563). *การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสมุห์วิโรจน์ คุณวีโร. (2551). *บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2551). *สังคมวิทยาการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ศิริภัทรา รักษาผล. (2558). *บทบาทของวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนพุทธวัฒนธรรมตามหลักพุทธสันติวิธี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.